

Makale Künye Bilgisi: Fidan, Y., (2025). Propaganda Savaşı: Rusya-Ukrayna Savaşında Batılı Düşünce Kuruluşları ve Kremlin Anlatılarının Karşılaştırmalı Analizi, Avrasya Dosyası Dergisi, Cilt 16 (Sayı 2): 81-112, İstanbul.

PROPAGANDA SAVAŞI: RUSYA-UKRAYNA SAVAŞINDA BATILI DÜŞÜNCE KURULUŞLARI VE KREMLİN ANLATILARININ KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Dr. Yusuf FİDAN*

ÖZET

Rusya'nın 2022 yılında Ukrayna'yı işgali, konvansiyonel askeri çatışmaların ötesine geçerek, küresel bir enformasyon ve anlatı savaşını da beraberinde getirmiştir. Bu kapsamda bu çalışma, Rusya-Ukrayna savaşını, propaganda çerçevesinde ele alarak Batılı düşünce kuruluşları ile Kremlin ve Kremlin-yanlısı aktörlerin söylemsel stratejilerini karşılaştırmalı olarak analiz etmektedir. Araştırma, savaşın fiziksel cephenin ötesinde bir “anlatısal cephe” olarak da önem kazandığını savunmaktadır. Nitel bir araştırma tasarımıyla, 2022-2024 yılları arasını kapsayan geniş bir metin içeriği (raporlar, politika brifingleri, resmî açıklamalar ve medya içerikleri) incelenmiştir. Bu çalışmada, Batılı düşünce kuruluşlarının (Brookings Institution, Chatham House, Atlantic Council, Carnegie Endowment gibi) ürettiği politika söylem ve metinleri ile Rusya Dışişleri Bakanlığı, RT ve Sputnik gibi Kremlin-yanlısı aktörlerin söylemleri nitel içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Bulgular, iki tarafın temelden farklı stratejik hedefleri dahilinde hareket ettiğini göstermiştir. “Yalan Hortumu” (Firehose of Falsehood) ve 4D (Reddet, Çarpıt, Saptır, Yıldır) modelleriyle epistemik bir yıkım ve kaos hedeflediğini ortaya koymaktadır. Diğer taraftan, Batılı düşünce kuruluşları daha “normatif reaksiyon”

* Dr. Araştırma Görevlisi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
yusuffidan@nevsehir.edu.tr
ORCID: 0000-000

stratejisiyle Batı'nın kolektif eylem kapasitesini güçlendirmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Propaganda, Dezenformasyon, Düşünce Kuruluşları, Rusya-Ukrayna Savaşı, Anlatı Savaşı.

PROPAGANDA WAR: A COMPARATIVE ANALYSIS OF WESTERN THINK TANKS AND KREMLIN NARRATIVES IN THE RUSSIA-UKRAINE WAR

ABSTRACT

Russia's occupation of Ukraine in 2022 went beyond conventional military clashes, leading to a global information and narrative war. In this context, this paper analyzes the Russia-Ukraine war within the framework of propaganda, comparing the discursive strategies of Western Think Tanks with those of the Kremlin and Kremlin-aligned actors. The research argues that the war has gained importance as a "narrative front" beyond the physical front. Using a qualitative research design, a broad range of textual content (reports, policy briefings, official statements, and media content) covering the period 2022-2024 was examined. This study examined the policy discourse and texts produced by Western Think Tanks (such as the Brookings Institution, Chatham House, Atlantic Council, and Carnegie Endowment) and the discourse of Kremlin-aligned actors such as the Russian Ministry of Foreign Affairs, RT, and Sputnik using qualitative content analysis methods. The findings show that the two sides operate within fundamentally different strategic objectives. It reveals that Kremlin aim for episodic destruction and chaos through the "Firehose of Falsehood" and 4D (Deny, Distort, Divert, Deter) models. On the other hand, Western Think Tanks aim to strengthen the West's collective action capacity through a more "normative reaction" strategy.

Keywords: Propaganda, Disinformation, Think Tanks, Russia-Ukraine War, Narrative War.

GİRİŞ

1. Bilgi Savaşının Mimarları ve Anlatısal Çatışma Alanı Olarak Ukrayna

21. yüzyılın en büyük çatışmalarından biri olan Rusya-Ukrayna Savaşı, sahada olduğu kadar enformasyon alanında da köklü kırılmalara ve değişimlere yol açmıştır. Aralık 2021’de Rusya hem Amerika Birleşik Devletleri hem de NATO üye devletleri ile yayınladığı güvenlik anlaşmalarında, Sovyet- sonrası bölge ve Orta Avrupa’daki ABD ve NATO askeri varlığına ilişkin taleplerini ortaya koymuştur (Menkiszak, 2024, s. 13-14). Bu çerçevede Kremlin Batı’dan NATO’nun doğuya genişlememesi, Ukrayna ve diğer Sovyet-sonrası devletlerin topraklarında üs kurulmaması, ara menzilli füzelerin konuşlandırılmaması ve Mayıs 1997 sonrasında NATO’ya katılan ülkelerden müttefik kuvvetlerin çekilmesi gibi taleplerde bulunmuştur. Söz konusu koşullar, Kremlin’in daha sonra savaşı meşrulaştırmak için başvuracağı “NATO tehdidi” anlatısının temelini oluşturmuştur (The Kremlin, 2022b). 24 Şubat 2022’de gerçekleşen Rusya’nın Ukrayna işgali ve savaşın nedeni (*casus belli*) olarak Rusya farklı anlatı stratejileri geliştirmeye çalışarak (Sessa, 2022) uluslararası kamuoyunu ikna çabasına girmiştir.

Savaşın tanklar ve füzelerle yürütülen askeri boyutunun yanında, geleneksel savaşın yıkıcılığını modern hibrit savaşın karmaşık enstrümanlarıyla birleştiren “anlatısal cephe”, sınırları aşan bir etki alanına ulaşmıştır (Aleksejeva, 2023). Bu anlatısal cephenin en önemli araçlarından olan propaganda faaliyetleri, devletlerin ve devlet dışı aktörlerin hedef kitlelerin değerlerini, politikalarını ve karar süreçlerini etkilemek amacıyla koordineli ve kasıtlı davranış kalıpları sergiledikleri bir alan olarak ortaya çıkmıştır. Rusya’nın 2014’ten bu yana Ukrayna’da edindiği hibrit savaş tecrübesi, 2022 işgaliyle birlikte topyekûn bir bilgi savaşına evrilirken, bilgi en az

askeri donanım ve teçhizat kadar stratejik bir silah konumuna yükselmiştir (Prysiazniuk, 2025, s. 89).

Literatürde, devletlerin ve devlet dışı aktörlerin uluslararası sistemde kendi çıkarlarını maksimize etmek, varlıklarını sürdürülebilmek, eylemlerini meşrulaştırmak ve rakiplerini gayrimeşru ilan etmek gibi maksatlarla kimlikleri ve politikaları belirli bir çerçeveye oturttukları hikayeler bütünü “stratejik anlatı” (*strategic narrative*) olarak tanımlanmaktadır (Prysiazniuk,2025). Ukrayna savaşı çerçevesinde bu kavram, birbirine taban tabana zıt iki epistemolojik ve ontolojik dünyanın farklılaşması olarak tezahür etmektedir (Akopov, 2022). Bir yanda, NATO ve Avrupa Birliği (AB) merkezli Batı Bloğu, savaşı ve mücadeleyi daha çok “kurallara dayalı uluslararası düzenin savunulması”, “demokrasi ile otokrasi arasındaki varoluşsal mücadele” ve “egemenlik haklarının korunması” şeklinde değerlendirirken; Kremlin, çatışmayı “Rus dünyasının (*Russkiy Mir*) savunması” (Meister, 2024), “denazifikasyon” (Szeligowski, 2025, s. 11), “tarihsel Rus topraklarının geri alınması” (Düben, 2023, s. 62) ve “Batı emperyalizmine/sömürgeciliğine karşı kutsal bir direniş” (Dickinson, 2024) olarak değerlendirmektedir.

Bu çerçevede, anlatı üretiminin merkezinde yer alan ve politika yapım süreçlerini entelektüel sermaye ile destekleyen düşünce kuruluşlarının (*think tank*) rolü kritik bir önem arz etmektedir. Richard Haass’a göre, düşünce kuruluşları Amerikan ve Batı dış politikasının şekillenmesinde önemli ancak en az takdir edilen aktörler arasındadır (Haass, 2002, s. 5). Bu kurumlar, ürettikleri raporlar, politika brifingleri, uzman görüşleri ve düzenledikleri panellerle, savaşın Batı başkentlerinde nasıl algılandığını, Ukrayna’ya yönelik yardım politikalarının boyutunu ve Rusya’ya karşı uygulanacak yaptırımların entelektüel altyapısını oluşturmaktadır. Karşı cephe ise Rusya, devlet kontrolündeki medya aygıtları (RT, Sputnik), internet araştırma ajansları (troller), ideologlar ve devlet bürokrasisi (Nimmo, 2015) aracılığıyla, gerçeği manipüle etmeye odaklanan ve literatürde “keskin güç” (*sharp power*) olarak adlandırılan taktikleri devreye sokmaktadır (Prysiazniuk, M. (2025, ss. 89-90).

1.1. Araştırmanın Arka Planı ve Literatür

Düşünce kuruluşları, akademik dünya ile hükümet arasındaki kritik bir boşluğu doldurmaktadır (Haass, 2002, s. 5). Üniversitelerde araştırma, genellikle gerçek politika ikilemlerinden uzak, teorik ve metodolojik tartışmalar tarafından yönlendirilirken; hükümet içinde yetkililer, günlük politika yapımının somut talepleriyle o kadar meşguldür ki, ABD politikasının daha geniş yörüngesini yeniden düşünmek için bir adım geri atmaya nadiren vakit bulabilirler (Haass, 2002, s. 5). Düşünce kuruluşlarının en önemli katkısı, bu nedenle, fikirler ve eylem dünyaları arasındaki bu uçurumu kapatmaya yardımcı olmaktır (Haass, 2002, s. 5).

McGann (2003, s. 13), küreselleşmesiyle birlikte ulusötesi politika sorunlarının ele alınmasında bu kurumların artan önemini vurgulamaktadır. McGann'a göre, "Politika yapımcılar için sorun, bilgi eksikliği değil, bir bilgi çığıdır." Gerçekten de politika yapımcılar sıklıkla kullanabileceklerinden çok daha fazla bilgiyle kuşatılmaktadır. Nitekim, seçmenlerden gelen şikayetler, uluslararası kuruluşlardan veya sivil toplum kuruluşlarından raporlar, bürokratlardan tavsiyeler, lobiciler ve çıkar gruplarından pozisyon belgeleri ve popüler veya seçkin medyada mevcut hükümet programlarının sorunlarına ilişkin ifşaatlar gibi çok farklı ve boyutlu bilgi ve veri bombardımanı ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Sorun şu ki, bu bilgiler sistematik olmayan, güvenilir ve/veya onu yayan kişilerin çıkarlarıyla lekelenmiş olabilir.

Düşünce kuruluşları literatürü, bu kurumların yalnızca "tarafsız uzmanlık" üreten araştırma merkezleri değil, aynı zamanda siyasetle akademi, iş dünyası ve medya arasında konumlanmış hibrit politika aktörleri olduğunu göstermektedir (Stone, 2013, s. 64; Durna, 2019, s. 200–202). Stone'un (2013) vurguladığı gibi düşünce kuruluşları hem kamusal hem de özel alanlarda, yerel ve ulusal hükümetler ile uluslararası örgütler içinde politika geliştirmek üzere araştırma, analiz ve iletişim faaliyetleri yürüten kurumlar olarak, politika yapımının kurumsal dokusuna eklenmektedir (Stone, 2013, s. 64, Akt. Durna, 2019, s. 201).

Abelson ve Brooks (2016), düşünce kuruluşlarının yapısının değişip geliştiğini ve 1980’lerden bu yana önemli ölçüde genişlediğini belirtmektedir. Pennsylvania Üniversitesi’ndeki “Think Tanks and Civil Societies Program”ın 2014 veritabanında 6.618 düşünce kuruluşu yer almaktadır ve bunların çoğunluğu 1980’lerden sonra kurulmuştur (Abelson & Brooks, 2016, s. 2). McGann’ın ifadesiyle, “1980’lerde başlayan düşünce kuruluşlarının sayısında dramatik artış, büyük ölçüde daha önce kapalı toplumlarda daha fazla demokratikleşmeye, ticaretin serbestleştirilmesine ve hem piyasa temelli ekonomilerin hem de küreselleşmenin genişlemesine atfedilebilir” (aktaran Abelson & Brooks, 2016, s. 2).

1.2. Sorunsallaştırma

Ukrayna ve Rusya arasındaki mevcut çatışma, aynı zamanda temel düzeyde, devletler, devlet destekli medya organları ve düşünce kuruluşları gibi aktörlerin aynı olgusal gerçekliği temel alarak, birbirinden kökten farklı ve birbiriyle bağdaşmaz iki “gerçeklik” inşa etme mücadelesidir de. Bir taraf için bu süreç, “provokate edilmemiş bir saldırganlık”, “uluslararası hukukun ihlali” ve “demokrasi ile otokrasi arasındaki bir mücadele” olarak nitelendirilirken; diğer taraf için “kaçınılmaz bir savunma ihtiyacı”, “NATO’nun yayılmacılığına karşı bir tepki” ve “tarihsel adaletsizliklerin düzeltilmesi” olarak sunulmaktadır. Bu durum, basit bir propaganda faaliyetinin ötesinde, kurumsallaşmış ve sistemik bir anlatı üretimi sürecine işaret etmektedir. Sorun, sadece “yalan haber” (*fake news*) üretimi değil, hedef kitlelerin bilinçlerine hükmetmeyi amaçlayan stratejik anlatıların (*strategic narratives*) da çatışmasıdır. Batılı düşünce kuruluşlarının bu süreçteki rolü, genellikle “tarafsız uzmanlık” kalkanı altında, savaşın normatif çerçevesini (örneğin “Ukrayna’nın zaferi neden elzemdir?”) inşa etmek iken; Rusya’nın stratejisi, gerçeğin kendisini bulanıklaştırarak (*distort*) ve izleyiciyi yıldırarak (*dis-may*) eylemsizliği teşvik etmektir. Örneğin, Rusya’nın işgali meşrulaştırmak için kullandığı “denazifikasyon” ve “soykırımı engelleme” gibi argümanlar, olgusal bir temele dayanmaktan ziyade, duygusal ve tarihsel bir manipülasyon

yon aracı olarak işlev görmektedir (Vorotyntseva, 2024; Mandić & Klarić, 2023, s. 110; Aleksejeva, 2023, s. 27).

Bu çerçevede, düşünce kuruluşlarının rolü de göz ardı edilmemelidir. Özellikle Batılı düşünce kuruluşları, politika yapıcılar ve kamuoyu nezdinde savaşın anlamlandırılmasında ve politika tepkilerinin şekillendirilmesinde önemli roller üstlenmektedirler. Ancak literatürde, düşünce kuruluşlarının bu süreçteki işlevi genellikle “bağımsız uzmanlık” çerçevesinde ele alınmakta, onların normatif bir gündem belirleyici veya propaganda üreticisi olarak oynadıkları rolün üzerinde yeterince durulmamaktadır. Oysa Robinson (2018, s. 59), düşünce kuruluşlarının, STK’ların ve akademinin de propaganda üretim süreçlerine dahil olabileceklerini, hükümetlerin ve şirketlerin çıkarlarını yansıtan bilgi üretim merkezleri olarak işlev görebileceklerini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, savaşın her iki tarafındaki önemli bilgi üreticilerinin söylemsel stratejilerinin karşılaştırmalı bir analizi, modern bilgi savaşının doğasını anlamak için elzemdir.

2. KURAMSAL VE KAVRAMSAL ZEMİN: STRATEJİK İLETİŞİMDEN DEZENFORMASYONUN 4D MODELİNE

Ukrayna’daki savaşın anlatsal boyutunu anlamak, her iki tarafın da benimsediği temel stratejik iletişim ve bilgi operasyonları doktrinlerini incelemeyi gerektirmektedir (Cohen ve O’Brien, 2024, s. 16). Mandić & Klarić (2023, s. 102-110), Rusya’nın dezenformasyon stratejisinin Sovyet “*dezinformatsiya*” pratiğiyle sürekliliğini vurgularken; modern Rus bilgi operasyonlarının 4D yaklaşımı – dismiss, distort, distract, dismay – etrafında yapılandığını göstermektedir. Dışişleri ve Savunma Bakanlığı açıklamaları, biçimsel olarak uluslararası hukuk diline (BM Şartı, meşru müdahale, self-determinasyon vb.) yaslanmakta; aynı zamanda Yerköy’ün (2024, s. 1062, 1066) gösterdiği üzere, Ukrayna’yı “yapay bir oluşum”, Ukrayna Rusya birlikteliğini ise “doğal-tarihsel birlik” olarak kuran revizyonist tarih anlatılarıyla birleşmektedir.

2.1. Rus Bilgi Savaşı Doktrinleri: Yalan Hortumundan Anlatı Savaşına

Rusya'nın modern propaganda anlatısı Batılıları ikna etmekten çok onları felç etmeyi ve mevcut gerçeklik algılarını aşındırmayı amaçlamaktadır. Bu strateji, birkaç temel doktrin etrafında şekillenmektedir.

Yalan Hortumu (Firehose of Falsehood): RAND Corporation tarafından kavramsallaştırılan bu kuram (Berenstain vd. 2021), Rus propagandasının temel işleyiş mekanizmasını tanımlamaktadır. Amaç, izleyiciyi “doğruyu” bulmaya çalışmaktan yorarak onu bilişsel bir felç durumuna sokmak ve “hiçbir şeye inanılamayacağı” fikrini yerleştirmektir. Mandić ve Klarić (2023, s. 110), Rusya'nın Ukrayna savaşındaki dezenformasyon kampanyalarının bu modele tam olarak uyduğunu, örneğin yabancı paralı askerler hakkındaki iddiaların sürekli tekrar edilerek bir “ayna propagandası” (*mirror propaganda*) yaratıldığını belirtmektedir. Bu taktik, karşı tarafı kendi yaptığı eylemlerle suçlayarak (*projection*), gerçeği bulanıklaştırmayı hedeflemektedir (Korolkov, 2024). Bu Rus devlet medyasının (RT, Sputnik) temel stratejisini tanımlamaktadır. Modelin başarısı, mesajların doğruluğuna değil; yüksek hacimli, çok kanallı, hızlı, tekrarlayıcı ve kasıtlı olarak çelişkili olmalarına dayanmaktadır. Psikolojik altyapısı, izleyiciyi “doğruyu” bulmaya çalışmaktan yorarak onu bilişsel bir felç durumuna sokmaktır. Amaç, gerçeğe olan inancı temelden sarsmak ve “hiçbir şeye inanılamayacağı” fikrini yerleştirmektir (The Kremlin, 2024).

Anlatı Savaşı (Narrative Warfare): Bu kavram, yalan hortumu modelinin stratejik üst yapısını oluşturur. Sadece anlık yalanlar yaymak yeterli değildir. Bunun için uzun vadeli ve “büyük” bir hikâye inşa etmek önemlidir. Aleksejeva (2023, s. 1), Kremlin'in savaş öncesi ve sırasında kullandığı “Rusya barış istiyor”, “Ukrayna halkı Nazilerden arındırılmalı ve özgürleştirilmeli”, “Ukrayna saldırgan”, “Batı gerilimi tırmandırıyor” gibi temel anlatıların, Vladimir Putin'in “*casus belli*”si olarak işlev gördüğünü belirtmektedir (Sessa, 2022). Bu savaş, olgular üzerinden değil, kimlikler, tarih ve duygular üzerinden yürütülmektedir. Örneğin, Putin'in “Ukrayna'nın yapay bir devlet olduğu” (Bielieskov & Szeligowski, 2024)

yönündeki revizyonist tarih tezleri, askeri hareketin meşruiyet zeminini oluşturmak için stratejik bir anlatı olarak kullanılmıştır (Düben, 2023, s. 62). Bu, sadece anlık yalanlar yaymak değil, aynı zamanda “Batı’nın çöküşü”, “Rus dünyasının (*Russkiy Mir*) yeniden birleşmesi” benzeri uzun vadeli ve “büyük” bir hikâye inşa etmektir.

4D Modeli (Dismiss, Distort, Distract, Dismay): Ben Nimmo tarafından geliştirilen bu model, Rus dezenformasyon politikalarının taktiksel uygulamasını detaylıca ortaya koymaktadır:

Reddetme (Dismiss): Olayın veya kanıtın meşruiyetini reddetme. Örneğin, Kremlin sözcülerinin Bucha katliamını “Batı’nın provokasyonu” veya “düzmece” olarak nitelendirip reddetmesi (Webrová, 2022).

Çarpıtma (Distort): Gerçeği çarpıtma “NATO’nun yayılmacılığı” anlatısının, Rusya’nın saldırgan eylemlerini önleyici bir savunma olarak sunmak için kullanılması bu kategoriye girer (Nimmo, 2015).

Saptırma (Distract): Gündemi değiştirmek için “sen de yapıyorsun-culuk” (*whataboutism*) taktiklerini kullanma. Rusya’nın kendi eylemleri eleştirildiğinde, Batı’nın Irak veya Libya müdahalelerini gündeme getirerek dikkati dağıtması (Nimmo, 2015).

Yıldırma/Felç Etme (Dismay): Karşı tarafın iradesini kırma. Nükleer tehditler veya Avrupa’nın enerjisiz kalacağı söylemleriyle Batı kamuoyunda korku yaratarak karar alıcıları felç etme girişimi (Mandić & Klarić, 2023, s. 103).

2.2. Batı Stratejik İletişim Doktrinleri: Gündem Belirleme ve Normatif Çerçeveleme

Richard Haass (2002, s. 5), düşünce kuruluşlarının ABD dış politikasını şekillendirmede beş temel yolu olduğunu vurgulamaktadır. Bunlar: Orijinal fikirler üretmek, hükümet için uzman havuzu sağlamak, üst düzey tartışmalar için mekân sunmak, vatandaşları eğitmek ve arabuluculuk yapmak şeklindedir. Ancak modern dönemde, özellikle 1970’lerden itibaren, “savunuculuk” (*advocacy*) odaklı düşünce kuruluşlarının yükselişiyle, bu

kuruluşlar belirli bir ideolojik gündemi pazarlayan aktörler haline gelmişlerdir. Medvetz (2012) düşünce kuruluşlarının akademi, siyaset, ekonomi ve medya alanlarının kesişim noktasında yer alan “belirsiz nesnelere” (*murky objects*) olduğunu ve bu konularının onlara, uzman bilgisini politik eyleme dönüştürme gücü verdiğini belirtir. Ukrayna savaşı bağlamında bu kuruluşlar, savaşın nedenlerini (Komin, 2024; Stewart, 2024), gidişatını ve olası sonuçlarını (Chatham House, 2024; Cedos, 2024; O’Hanlon vd., 2024; Menkiszak, 2024) analiz ederek, Batılı hükümetlerin politika seçeneklerini (silah yardımı, yaptırımlar, yeniden inşa) şekillendiren entelektüel çerçeveyi sunmuşlardır.

Aşağıda Batılı düşünce kuruluşlarının politika yapım süreçlerinde önde gelen üç özelliği çerçevesinde Ukrayna Savaşı sürecinde propaganda faaliyetleri yer almaktadır. Buna göre düşünce kuruluşları Rusya’nın “4 D modeli” ve “yalan hortumu” kapsamında göstermiş olduğu propaganda faaliyetlerine karşı “stratejik iletişim ve kamu diplomasisi, gündem belirleme ve normatif çerçeveleme” kapsamında mücadele ettiği ve söylemler ürettiği ifade edilebilir.

Stratejik İletişim ve Kamu Diplomasisi: AB ve NATO, Rus dezenformasyonuna karşı “stratejik iletişim” kavramını merkeze almıştır. Bu yaklaşım, sadece yalanları çürütmekle kalmayıp, kendi değerlerini ve politikalarını pozitif bir gündemle sunmayı içermektedir (Prysiachniuk, 2025, s. 89; Jensen ve Hoffmann, 2024; Olsen, 2022). Düşünce kuruluşları, bu sürecin entelektüel altyapısını sağlayarak, politika brifingleri ve raporlar aracılığıyla yumuşak güç (*soft power*) enstrümanı olarak işlev görmektedirler. Ancak Miller ve Robinson (2019, s. 974), bu faaliyetlerin “organize ikna edici iletişim” kapsamında değerlendirilebileceğinin ve bazen propaganda ile arasındaki çizginin bulanıklaşabildiğinin altını çizmektedirler.

Gündem Belirleme: Batılı düşünce kuruluşlarının temel işlevi, “insanlara ne düşüneceklerini” söylemekten ziyade, hangi konular hakkında düşüneceklerini belirlemektir (Zhang, 2021, s. 126). Ukrayna’da çatışmaların başlamasıyla birlikte, Atlantic Council, CSIS, PISM, Chatham House

gibi kurumların enerji güvenliği (PISM, 2022; Benton & Froggatt, 2022), savaş suçları (Neville, 2022; Sherr, 2023; Busol, 2024) ve Ukrayna'nın yeniden inşası (Nixey, 2024; Skidmore, 2022) gibi konularda hızla raporlar üretmesi, Batı başkentlerindeki politik gündemi şekillendirmesinde etkili olmuştur. Rich (2002, s. 20), düşünce kuruluşlarının medya ve politika yapıcılar için ana bilgi kaynağı olduğunu ve gündemi belirlemede kritik bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Ancak, acil ve olağan üstü koşullarda, düşünce kuruluşları, politika yapıcılara sadece bilgi sunmaz, aynı zamanda “ne yapılması gerektiğini” de dikte eden bir aciliyet dili kullanabilmektedirler. Örneğin, OSW'den Menkiszak (2024), raporunun başlığında (Rusya ile Savaşı Kazanmak Hala Mümkün) bir eylem çağrısında bulunur. Rapor, Batı'nın “yorgunluk” belirtilerine karşı uyarılarda bulunarak, Rusya'nın stratejik yenilgiye uğratılması gerektiğini savunmaktadır (Menkiszak, 2024, s. 7). Benzer şekilde, Chatham House'un “Rusya'nın Ukrayna'daki Savaşı Nasıl Bitirilir” (2023) başlıklı raporu, “yerleşme” (*settlement*) veya “toprak tavizi” gibi alternatif çözüm önerilerini “yanılgı” (*fallacy*) olarak etiketleyerek reddeder (Lough, 2024; Giles, 2024). Sherr (2023), “Savaşlar müzakere masasında biter” fikrini bir yanılgı olarak nitelendirerek, Rusya'nın askeri olarak yenilgiye uğratılması gerektiğini savunur. Bu, düşünce kuruluşlarının gündem belirleme gücünü kullanarak, barış görüşmeleri gibi alternatif politika seçeneklerini yeterli görmeme ve askeri desteği tek rasyonel seçenek olarak sunma stratejisinin güzel bir örneğidir.

Normatif Çerçeveleme (Normative Framing): Batı anlatısının en güçlü aracı, savaşın normatif bir çerçeveden ele alınmasıdır. Savaşın “demokrasi-otokrasi çatışması” veya “kurallara dayalı düzenin savunulması” olarak çerçevesi, sadece analitik bir tespit değil, aynı zamanda normatif bir eylemdir de. Bu noktada, Ukrayna'ya destek, ahlaki bir zorunluluk haline getirilerek Batı ittifakının birliğini sağlamayı amaçlanmaktadır. (Valtonen, 2024; Youngs, 2022) Ukrayna'nın desteğinin sadece bir güvenlik meselesi değil, aynı zamanda özgürlük, demokrasi ve insan hakları gibi Avrupa değerlerinin savunulması olduğunu belirterek bu normatif çerçeveyi açıkça kullanmaktadır (Lerch, 2022; Karjalainen, 2024, ss. 6-7).

2.3. Sentez ve Analitik Çerçeve: Kara Propaganda vs. Normatif Reaksiyon

Her iki tarafın da “propaganda” faaliyetlerinde bulunduğu yönündeki yüzeysel değerlendirmenin aksine, kapsamlı bir literatür taraması, bu iki stratejinin işlevsel olarak temelde farklı olduğunu ortaya koymaktadır. İki taraf arasındaki anlatsal rekabeti, basit bir “doğru vs. yalan” ikiliğinden (*dualitesinden*) ziyade, asimetrik bir stratejik hedef ve anlatı çatışması şeklinde değerlendirmek daha doğru olacaktır. Rus stratejisi “kara propaganda” ya da “epistemik yıkım” olarak tanımlanabilir (Daniels, 2009). 4D ve Firehose modellerinin temel amacı, ortak bir gerçeklik zeminini, yani episteme’yi (bilgi) yok etmektir. İzleyiciyi “hiçbir şeye inanamaz” hale getirerek (dismay), Batı ittifakının kolektif karar alma süreçlerini yavaşlatmak ve felç etmek hedeflenmektedir. Nihai amaç, Batı’nın eylem iradesini (*will to act*), bu propaganda ile kırmaktır. Batı stratejisi ise “normatif reaksiyon” şeklinde ifade edilebilir. Stratejik iletişim ve düşünce kuruluşu çerçevelemesinin temel amacı, kaotik ve dağınık olguları tek, tutarlı ve normatif bir çerçeveye (örneğin, “kurallara dayalı düzenin savunulması”) oturtmaktır. Hedef, transatlantik ittifak içinde kolektif eylem (yaptırımlar, askeri yardım) için gerekli olan siyasi ve toplumsal fikir birliğini inşa etmektir. Nihai amaç, Batı’nın eylem kapasitesini (unity of action) güçlendirmektir.

3. METODOLOJİ

Bu araştırmada, kapsamlı bir veri seti üzerinden nitel karşılaştırmalı analiz yöntemi benimsenmektedir. Araştırmanın temel tasarımı, tek bir vaka (Rusya-Ukrayna savaşı) ve iki karşıt söylem (Batı düşünce kuruluşları vs. Rus/pro-Kremlin aktörler) üzerine kurulmuştur. Veri toplama ve ön analiz aşamasında, araştırmacı önyargısını (*cherry-picking*) en aza indirmek ve daha objektif bir değerlendirme yapabilmek adına sistematik bir örneklem seçimi uygulanmıştır. Araştırmanın veri seti oluşturulurken, 1 Ocak 2022 – 31 Aralık 2024 tarihleri arasında yayınlanan raporlar, dokümanlar ve haberler taranmıştır. Düşünce kuruluşları metinlerinin seçiminde, AB Konseyi’nin “Think Tank reports on Russia’s war of aggression against Ukraine” derlemesi temel kaynak olarak kullanılmış ve bu derlemede yer

alan kurumların raporları, politika brifingleri ve analizleri incelenmiştir (European Council of the European Union, 2025). Ayrıca, Brookings Institution, Chatham House, Atlantic Council, Carnegie Endowment for International Peace, Center for Strategic and International Studies (CSIS), Council on Foreign Relations, International Institute for Strategic Studies (IISS), International Crisis Group, German Marshall Fund, United States Institute of Peace, Centre for Eastern Studies (OSW), Stiftung Wissenschaft und Politik (SWP), European Council on Foreign Relations (ECFR) ve diğer Avrupa-merkezli düşünce kuruluşlarının 2022-2024 zaman aralığında “Ukrayna” ve “Rusya” konularında yayınladıkları raporlar, politika brifingleri ve analizler de incelemenin kapsamına dahil edilmiştir.

Rusya'nın propaganda stratejilerini ve anlatılarını ortaya çıkarabilmek için ise Rusya Dışişleri Bakanlığı (MFA), Rusya Savunma Bakanlığı (MoD), RT ve Sputnik medya kuruluşlarının savaşa ilişkin resmî açıklamaları, görüşleri ve analiz yazılarından yararlanılmıştır.

Çalışma, belirlenen zaman aralığında (2022-2024) yayınlanan ve erişime açık verilerle sınırlı tutulmuştur. Veri toplama sürecinde sistematik bir yaklaşım benimsenmiş olsa da üretilen tüm içeriğin analize dahil edilmesi mümkün olmamıştır. Bu nedenle analiz, söylemsel eğilimleri en güçlü şekilde temsil ettiği değerlendirilen ve uluslararası kamuoyunda en yüksek görünürlüğe sahip kurumların, haberlerin ve raporların metinlerine odaklanmıştır. Bu kapsamda çalışma, tüm Batı düşünce kuruluşlarını ya da Rus yönetiminin değil, politika yapıcı elitlerin ve stratejik iletişim aktörlerinin kurguladığı anlatı evreninin bir bölümünü sunmaktadır.

Metinler, üç ana analitik kategori üzerinden incelenmiştir: (1) nedensellik ve köken anlatıları (savaşın neden başladığına ilişkin açıklamalar), (2) fail ve mağdur imgelemi (aktörlerin nasıl konumlandırıldığı) ve (3) meşrulaştırma dili. Araştırmada kullanılan kodlama şeması, 4D Modeli'nin (Dismiss, Distort, Distract, Dismay) unsurlarını ve Batılı söylemin gündem belirleme (agenda-setting), normatif çerçeveleme (normative framing) ve stratejik iletişim (strategic communication) boyutlarını içermektedir.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu bölüm, “Düşünce kuruluşları hangi söylemsel stratejilerle politika önerilerini şekillendirmektedir?” ve “Kremlin anlatı operasyonları nasıl bir sistemik yapı sergiler?” sorularını raporlar ve veriler üzerinden yanıtlamaya çalışmaktadır. Analiz, her iki tarafın da tekli yapılarda olmadığını ancak baskın stratejik hedefler etrafında birleştiklerini ortaya koymaktadır.

4.1. Düşünce Kuruluşlarının Söylemlerinin Analizi

Batılı düşünce kuruluşlarının dokümanlarını, haber kaynaklarını vb. analizinde, üç temel çerçevenin baskın olduğunu ortaya çıkmaktadır. Bunlar genel olarak “saldırganlık” (*aggression*), “demokrasi vs. otokrasi” ve “normların ihlali şeklindedir. Batılı düşünce kuruluşları için savaşın tanımını oldukça açıktır. Yani Rusya’nın Ukrayna’yı işgali “provoke edilmemiş saldırı” (*unprovoked aggression*) ve uluslararası hukukun ihlalidir. Örneğin, O’Hanlon vd. (2024), savaşın Rusya’nın Ukrayna hükümetini devirmek ve kukla bir rejim kurmak amacıyla başlattığı topyekûn bir saldırı olduğunu vurgulamaktadır. Benzer şekilde Pifer (2022), savaşın “açık bir kurbanı ve açık bir saldırganı” olduğunu belirterek, Batı’nın Ukrayna’yı desteklemesinin bir tercih değil, zorunluluk olduğunu savunmaktadır. Ayrıca Chatham House’dan Nixey (2023), Rusya’nın amacının “bağımsız bir ülke olarak Ukrayna’yı yok etmek¹” olduğunu belirtir ve bu durumun sadece Ukrayna için değil, küresel güvenlik ve BM ilkeleri için de bir tehdit olduğunu altını çizmektedir. PISM’den Szeliowski (2025, s. 7), Ukrayna’nın savaşı kazanmasının Avrupa güvenlik mimarisinin korunması için bir “ön koşul” olduğunu savunarak, bu normatif çerçeveyi pekiştirmektedir.

1 - Medvedev’in İngilizce attığı tweette tarihi Rus figürlerinin vezirlerine ve İncil’e atıflar bulunmaktadır. Tweetin Türkçe çevirisi şu şekildedir: “Ukraynalı suçlular, ‘örneğin Kırım’da” Rus hedeflerine yönelik her türlü saldırılarının NATO tarafından onaylandığını açıkladılar. Eğer bu doğruysa – ve buna şüphe etmek için hiçbir neden yok – o zaman bu, Batı’nın Stepan Bandera’nın devleti ile birlikte Rusya’ya karşı savaşta suç ortağı olduğunun doğrudan ve hukuki açıdan önemli bir kanıtıdır. Bu, rafine bir savaş sebebi ve Rusya için, jus ad bellum çerçevesi içinde her bir NATO ülkesine karşı harekete geçme fırsatıdır. Ne yazık ki, gerçekten üzücü. Kıyamet gününün vahiyleri yaklaşıyor. “O günlerde insanlar ölümlerini arayacaklar, ama bulamayacaklar; ölmek isteyecekler, ama ölüm onlardan kaçacak” (Vahiy 9:6). “Başkalarının yoluna çıkmadığımız sürece hatırlanıyoruz” (V. I. Lenin). “Hoşunuza gitsin ya da gitmesin, tarih bizim tarafımızda. Sizi gömeceğiz” (N. S. Khrushchev).

Düşünce kuruluşları, raporlarında “aciliyet” temasını işleyerek karar alıcıları harekete geçmeye zorlamaktadır. Nixey (2023), “Rusya’nın Ukrayna’yı yok etme girişiminin başarılı olmasına izin verilemez” diyerek, Batı’nın kararlılığının önemini vurgulamaktadır. Chatham House’un (2023) raporunda, “ateşkes” veya “müzakere” çağrılarının Rusya’yı ödüllendirmek anlamına geleceği belirtilerek, “zafer” kavramı tek kabul edilebilir sonuç olarak dayatılmaktadır. Bu durum, Robinson’un (2018, s. 59) belirttiği gibi, düşünce kuruluşlarının fikir ve söylem üretme ve politika yapım süreçlerinde oldukça aktif failler olduklarını gözler önüne sermektedir.

Batı anlatısı genel hatlarıyla birbiriyle uyumlu olsa da kendi içinde bazı farklar da bulunmaktadır. Örneğin, bazı analizler (örneğin RAND Europe) uzun süreli bir savaşın risklerine dikkat çekerken, diğerleri (örneğin Chatham House, PISM) Rusya’nın “stratejik yenilgisi”nin mutlak gerekliliğini savunmaktadır. Menkiszak (2024, s. 7), Batı’nın Rusya’ya karşı bir “karşı-strateji” geliştirmesi gerektiğini ve Putin rejiminin yenilgisinin mümkün olduğunu öne sürerek daha şahin (*hawkish*) bir tutum göstermektedir.

Bu metinlerde sıkça kullanılan “*Demokrasi vs. Otokrasi*” dikotomisi, savaşı değerler üzerinden okuyan normatif bir strateji olarak karşımıza çıkmaktadır. Valtonen (2024, s. 1), Rus saldırganlığının sadece Ukrayna’ya değil, Avrupa’nın özgürlük, demokrasi ve insan hakları değerlerine yapılmış bir saldırı olduğunu belirtmektedir. Bu çerçevede, Ukrayna’ya verilen desteği “jeopolitik bir tercih” olmaktan çıkarıp “ahlaki ve stratejik bir zorunluluk” haline getirmektedir. CSIS uzmanları Cohen ve O’Brien (2024), Rusya’nın eylemlerini “uluslararası hukukun ihlali” olarak nitelerken, Batı’nın tepkisini bu hukukun savunulması olarak konumlandırır. Centre for Eastern Studies’ten (OSW) Menkiszak (2024, s. 7), “Rusya’nın Ukrayna’yı işgali, Ukrayna’yı boyunduruğu altına almayı veya yok etmeyi, Avrupa’daki mevcut siyasi ve güvenlik düzenini devirmeyi ve küresel düzeni temelden değiştirmeyi amaçlamaktadır” ifadesiyle savaşı net bir “salırganlık” çerçevesine oturtmaktadır. Bu çerçevelenme, savaşın “provoke edilmemiş” doğasını vurgulayarak, Batılı politika tepkilerinin meşruiyetini inşa etmektedir.

Chatham House'un (2024, s. 2) raporunda belirtildiği üzere, savaş durduğunda veya sona erdiğinde, Ukrayna'nın karşılaşacağı temel zorluk, ülkenin kurumlarını güçlendirmek ve kendisini gelecekteki saldırılara karşı savunmasına izin verecek ekonomik büyüme düzeyi yaratmak için yeterli birlik ve kararlılığı sürdürüp sürdüremeyeceği olacaktır. Bu değerlendirme, savaşın salt askeri boyutunun ötesinde, kurumsal ve demokratik dayanıklılık vurgusunu da öne çıkarmaktadır.

Brookings Institution uzmanları O'Hanlon, Rocha, Roehse ve Yadwad'ın (2024) analizinde, savaşın tarihsel arka planını detaylı bir şekilde irdelemektedirler. Bu kapsamda, 1991'in sonunda, Sovyetler Birliği çözülürken Ukrayna bağımsızlığını yeniden kazanmıştır. Önceki yüzyıllarda, Ukrayna'nın bazı bölgeleri Polonyalılar, Litvanyalılar, Osmanlılar ve elbette Ruslar dahil olmak üzere yabancılar tarafından yönetilmiş veya çekişme konusu olmuştur. Ancak Ukrayna'nın temel ve tarihsel kimliği, Başkan Vladimir Putin'in 2021'deki meşhur makalesinde Ukrayna'nın gerçek bir ülke olmadığına dair saçma iddiasına karşın, Rusya'nınki kadar eskidi" (O'Hanlon vd., 2024).

4.2. Kremlin Anlatı Operasyonları: 4D Modelinin Uygulaması

Rus/Kremlin-yanlısı içeriklerin analizi, Batı anlatısına tamamen zıt, alternatif bir gerçeklik inşa edildiğini ortaya koymaktadır. Üç temel çerçeve bu anlatıyı şekillendirmektedir. İlk olarak, **Özel Askeri Operasyon**: Putin 24 Şubat konuşmasında eylemi bir "savaş" olarak değil, "Donbas halkını soykırımdan korumak" için sınırlı bir operasyon olarak tanımlamıştır. Bu terminoloji, olayın vahametini küçültmeyi (*dismiss*) ve hukuki bir meşruiyet kılıfı uydurmayı amaçlamaktadır (Khomyakov, 2023; Nikiforova, 2024). İkinci olarak **NATO Tehdidi ve Güvenlik Kaygıları**: Rus anlatısında savaşın nedeni, Rusya'nın saldırganlığı değil, NATO'nun doğuya genişlemesidir (The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation, 2024a). Putin NATO'nun Rusya sınırlarına askeri altyapı yerleştirdiğini ve Ukrayna'yı bir "anti-Rusya" projesine dönüştürdüğünü iddia ederek, Rusya'nın eylemlerini "kaçınılmaz bir savunma" olarak sunmuştur (The

Kremlin, 2022b). Putin, Rusya'yı fail konumundan çıkarıp mağdur konumuna yerleştirmek istemiştir (*Distort*). Putin'in 21 Şubat ve 24 Şubat 2022 tarihli konuşmalarında (The Kremlin, 2022a, 2022b) ve Dışişleri Bakanlığı yetkililerinin açıklamalarında (The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation, 2024b) sıkça vurgulanan bu çerçeve, Rusya'yı "saldırgan" olmaktan çıkarıp "mağdur" veya "tepki vermek zorunda kalan" konuma sokmaya çalışmaktadır. Bir başka ifadeyle, savaşın temel sebebi Rusya'nın saldırganlığı ya da irredentist politikalarından dolayı değil; "NATO'nun doğuya doğru genişlemesi" ve Rusya'nın "kırmızı çizgilerinin" ihlali sonucu kaçınılmaz bir önleyici müdahaleden (*pre-emptive strike*) kaynaklanmaktadır. **Nazilerden Arındırma (Denazification) ve Silahsızlandırma (Demilitarization)**: Bu çerçevede Rus propaganda aklı Ukrayna yönetimini "Neo-Nazi" olarak etiketleyerek şeytanlaştırmayı hedeflemekte ve işgali Donbas'taki Rusça konuşan nüfusu soykırımdan korumak için tarihsel bir misyon olarak tanımlamaktadır (The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation, 2024a; The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation, 2024c; Egortsev, 2022; The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation, 2024c; Fortuin, 2022, s. 313; Skachko, 2024). Sergeitsev (2022), RIA Novosti'deki makalesinde "Nazi, Bandera Ukraynası'na ihtiyacımız yok" diyerek, Ukrayna devletinin ve kimliğinin tasfiye edilmesini (*de-Ukrainization*) açıkça savunmuştur (Akt. Apt, 2023). Bu söylem, soykırım temelli bir niyeti açıkça barındırmakta ve şiddeti meşrulaştırmaktadır (Fortuin, 2022, ss. 330-333). Bu çerçeve, Ukrayna hükümetini "Neo-Nazi" veya "Uyuşturucu bağımlısı bir cunta" olarak etiketleyerek şeytanlaştırmayı amaçlamaktadır (The Kremlin, 2022a; @MedvedevRussiaE, 2023a)². Dahası, Putin'in 14 Haziran 2024'teki kapsamlı açıklamasında,

2 - Medvedev'in İngilizce attığı tweette tarihi Rus figürlerinin vecizelerine ve İncil'e atıflar bulunmaktadır. Tweetin Türkçe çevirisi şu şekildedir: "Ukraynalı suçlular, "örneğin Kırım'da" Rus hedeflerine yönelik her türlü saldırılarının NATO tarafından onaylandığını açıkladılar. Eğer bu doğrudur – ve buna şüphe etmek için hiçbir neden yok – o zaman bu, Batı'nın Stepan Bandera'nın devleti ile birlikte Rusya'ya karşı savaşta suç ortağı olduğunun doğrudan ve hukuki açıdan önemli bir kanıtıdır. Bu, rafine bir savaş sebebi ve Rusya için, jus ad bellum çerçevesi içinde her bir NATO ülkesine karşı harekete geçme fırsatıdır. Ne yazık ki, gerçekten üzücü. Kıyamet gününün vahiyleri yaklaşıyor.

"O günlerde insanlar ölümü arayacaklar, ama bulamayacaklar; ölmek isteyecekler, ama ölüm onlardan kaçacak" (Vahiy 9:6). "Başkalarının yoluna çıkmadığımız sürece hatırlanıyoruz" (V. I. Lenin). "Hoşunuza gitsin ya da gitmesin, tarih bizim tarafımızda. Sizi gömeceğiz" (N. S. Khrushchev).

çatışmanın çözümü için ön koşullar arasında “Ukrayna’nın ‘yeni toprak gerçekliklerini’ (yani Kırım ve dört başka Ukrayna bölgesinin ilhakını) kabul etmesi; tarafsız, bağlantısız ve nükleer silahsız statü; silahsızlandırma (Putin’in 4 Haziran’da Bandera ideolojisi dahil Neo-Nazi ideolojilerini destekleyen örgütlerin yasaklanması olarak tanımladığı) yer almaktadır (Menkiszak, 2024, s. 11).

4D Modelinin Rusya’nın propaganda stratejisinde sistematik uygulaması şu şekilde gözlemlenmektedir:

• **Reddetme (Dismiss):** Batı medyasının sunduğu haberler, Rus anlatı stratejisinde toptan sahte haber olarak reddedilmektedir. Bucha, Mariupol tiyatro saldırısı veya Kramatorsk tren istasyonu saldırısı gibi olaylara ilişkin kanıtlar, istisnasız olarak “Batı’nın/Ukrayna’nın provokasyonu”, “düzmece” veya “sahte bayrak” operasyonu olarak reddedilmektedir (The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation 2024a; 2024b; Webrová, 2022). Ayrıca bu süreçte Kremlin, Özel Askeri Operasyon ifadesini bilinçli olarak seçerek ve bir “savaş” (*war*) kelimesinden bilinçli olarak kaçınarak, olayın doğasını önemsizleştiren (*dismiss*) ve onu sınırlı, hukuki ve meşru bir “polis eylemi” veya “terörle mücadele” olarak yeniden çerçeveleyen bir söyleme başvurmuştur (The Kremlin, 2022a). Bu strateji ile kanıt yükü karşı tarafa atılarak gerçeğin önemsizleştirilmesi amaçlanmaktadır. Menkiszak’a göre, Rus siyasetçiler, yetkililer ve devlet propagandası, 2024 ilkbaharından bu yana, Batı kamuoyunu birkaç unsur içeren yanlış bir anlatıya ikna etmeye çalışmaktadır. Birincisi, Moskova’nın iddiasına göre Ukrayna’ya sınırlı talepler sunulmuştur. İkincisi, taraflar esasen bir anlaşmaya varmış ve ‘uzlaşma’ formülleri üzerinde anlaşmıştır. Üçüncüsü, görüşmeler Batı tarafından sabote edilmiş ve bu da başarısızlığa yol açmıştır” (Menkiszak, 2024, s. 9) Rusya Dışişleri Bakanlığı ve sözcü Zakharova, Batı medyasının Bucha gibi olaylara dair kanıtlarını sürekli olarak “sahte” veya “provokasyon” olarak reddetmektedir (Webrová, 2022; The Kremlin, 2024c).

• **Distort (Çarpıtma):** En belirgin çarpıtma, “NATO’nun yayılmacılığı” anlatısıdır. Rus anlatısı, pasif bir “güvenlik kaygısını”, Rusya’nın

saldırgan eylemlerini önleyici bir savunma olarak yeniden çerçeveleyen aktif bir çarpıtma aracına dönüştürmektedir. Ukrayna'nın egemen bir devlet olarak ittifak seçme hakkını yok sayarak, bunu Rusya'ya yönelik "varoluşsal bir tehdit" olarak çarpıtmaktadır (The Kremlin, 2022b). O'Hanlon vd. (2024) belirttiği gibi, "1994'te, Ukrayna'yı Sovyetler Birliği'nden miras kalan yaklaşık 2.000 nükleer savaş başlığını Rusya'ya iade etmeye ikna etmek amacıyla, Washington, Londra ve Moskova'nın her biri, Budapeşte Memorandumu olarak bilinen belgede Ukrayna'nın egemenliğini ve güvenliğini garanti etmeyi vaat etmiştir. Bunun, boş bir vaat olduğu ortaya çıkmıştır. Tarihsel gerçekliklerin çarpıtılması, Putin'in söyleminin merkezindedir. Putin (2021), Ukrayna'nın "tarihsel olarak Rus toprağı" olduğunu ve modern Ukrayna'nın Sovyetler Birliği tarafından "yapay" olarak yaratıldığını iddia etmektedir (Akt. Apt, 2023). Bu çarpıtma, Ukrayna'nın egemenlik hakkını tarihsel ve ontolojik olarak yok saymayı amaçlamaktadır (Bielieskov & Szeligowski, 2024; Komin, 2024). Ayrıca, Ukrayna'daki milliyetçi grupların varlığı, tüm devletin "Neo-Nazi" olduğu şeklinde çarpıtılarak soykırım iddiasına dönüştürülmektedir. (The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation, 2024b; Kevorkyan, 2024).

• **Saptırma (Distract):** Sen de yapıyorsunculuk (*Whataboutism*) taktiği (gündelik hayatta analogik olarak *ad hominem* psikolojik manipülasyonu), Rus yetkililerin en sık başvurduğu yöntemlerden biridir. Amaç, ahlaki bir eşitlik yaratarak Batı'nın eleştiri hakkını elinden almaktır. Batı'nın Rusya'yı eleştirdiği her durumda, Rusya Dışişleri Bakanlığı, ABD'nin Irak, Libya veya Yugoslavya'daki eylemlerini hatırlatarak konuyu saptırmaktadır (The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation, 2024a). Ayrıca, Ukrayna'nın bomba kullanacağı veya Zaporizhzhia Nükleer Santrali'ni vuracağı gibi asılsız iddialar (Korolkov, 2024), dikkatleri Rusya'nın sahadaki başarısızlıklarından veya suçlarından uzaklaştırmak için saptırma manipülasyonu olarak kullanılmıştır.

• **Yıldırma/Felç Etme (Dismay):** Medvedev'in nükleer tehdit içeren Telegram paylaşımları (Akt. Apt, 2023) ve Solovyov gibi propagandistlerin

Batı başkentlerini yok etme çağrılarını, bu taktiğin en radikal örneklerindedir. Medvedev, Ukrayna'nın haritadan silineceğini ve Batı'nın desteğinin dünyayı nükleer kıyamete sürükleyeceğini³ iddia ederek (Medvedev, 2023b; Medvedev, 2023c), Batı kamuoyunda korku yaratmayı ve Ukrayna'ya sağlanan desteğin kesilmesini hedeflemektedir. Ayrıca, enerji şantajı (doğalgazın kesilmesi vb.) da Avrupa'yı yıldırma politikasının bir parçasıdır (Ash, 2024). Bu unsur, sadece üst düzey yetkililerin nükleer tehdit söylemlerinde değil, aynı zamanda RT/Sputnik analizlerinde de kendini göstermektedir. "Avrupa, Rus gazı olmadan donacak", "Yaptırımlar Batı ekonomilerini Rusya'dan daha fazla vuruyor", "ABD'nin silah yardımı kaosa yol açıyor" (The Kremlin, 2024a; The Kremlin, 2024c; The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation, 2024b) gibi anlatılar, Batı kamuoyunda "direnişin maliyeti çok yüksek ve anlamsız" olduğu algısını yaratarak Batı'nın kolektif iradesini kırmayı hedeflemiştir. Bu çerçevede, Rusya bu stratejiyi, siyasi-propaganda kampanyasını iki hat üzerinden uygulamak istemektedir. Birincisi, nükleer tehdidi canlandırmış ve çatışmayı taktik nükleer silah kullanımı düzeyine tırmandıracağı uyarısında bulunmuş ve ikinci olarak, siyasi koşullarını sunarak savaşı sona erdirmeye hazır olduğunu ifade etmiştir (Menkiszak, 2024, s. 18; Apt, 2023; Khomyakov, 2023).

Tıpkı Batı tarafında olduğu gibi, Rus aktörleri de hedef kitlelerine göre farklılaşan bir iş bölümü içindedir. Buna göre Dışişleri Bakanlığı, Başkanlık ve Başbakanlık gibi resmî kurumlar daha "diplomatik" ama sert bir dil kullanarak, uluslararası hukukun (özellikle BM Şartı Madde 51) Rusya tarafından "doğru" yorumlandığını ifade etmektedirler (The Kremlin, 2022a). Global Güney'e (Afrika, Asya, Latin Amerika) yönelik mesajlarında "anti-kolonyalizm" ve "çok kutuplu dünya" vurgusu yapmaktadırlar (The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation, 2024a). RT/Sputnik ve Telegram Kanalları (Devlet Medyası ve Troller): Daha agresif, duygusal ve komplo teorilerine dayalı içerikler üretmektedirler. Örneğin,

3 - Medvedev'in X platformu üzerinden attığı tweeti şu şekildedir: Davos'taki geri kafalı politikacılar şunu yinelediler: "Barışın sağlanması için Rusya'nın kaybetmesi gerekir." Hiçbiri, bir nükleer gücün konvansiyonel bir savaşı kaybetmesinin nükleer bir savaşa yol açabileceğini anlamıyor. Nükleer güçler, kaderleri için hayati önem taşıyan büyük çatışmalarda hiç yenilgiye uğramadılar.

“Zelensky’nin uyuşturucu bağımlısı olduğu” veya “Ukrayna’nın biyolojik silah ürettiği” gibi iddialar gerek sosyal medyada gerekse ulusal ve uluslararası medyada yer bulmuştur (Williams & Carley, 2023, s. 3; Gilbert, 2022; Parachini, 2022; Kulikov, 2022). Burada amaç, Batı toplumlarında şüphe uyandırmak ve sistem karşıtı grupları (aşırı sağ/sol) beslemektir. Ayrıca Medvedev, Kadyrov ve devlet medyası (RT, Sputnik, Solovyov) ve sosyal medya aracılığıyla iç kamuoyuna ve radikal unsurlara yönelik çok daha agresif, duygusal ve şiddet içeren (eliminasyonist) bir dil kullanmaktadır (Apt, 2023). Örneğin Kadyrov, Ukraynalıları “şeytan” (*shaitan*) olarak nitelendirerek savaşı dini bir boyuta (cihad/kutsal savaş) taşımakta, Solovyov ise Ukrayna şehirlerinin “haritadan silinmesi” çağrısında bulunmaktadır (Apt, 2023).

4.3. Karşılaştırmalı Söylem Analizi: Nedensellik, Faillik ve Meşruiyet

Nedensellik boyutunda, iki anlatı arasındaki en keskin farklılık, savaşın başlangıç noktasını (neden-sonuç ilişkisi) tanımlamada ortaya çıkmaktadır. Batı kaynakları, savaşın başlangıç noktasını net bir şekilde Şubat 2022’ye veya en erken 2014’te Kırım’ın ilhakına dayandırmaktadır. 2014 yılında Ukrayna’nın Rusya yanlısı cumhurbaşkanı, AB ile bir ortaklık anlaşması planlarını Rusya ile bir anlaşma lehine terk ettiğinde başlayan protestoların ardından ülkeyi terk ettikten sonra, Putin Kırım’ı kansız bir şekilde ele geçirmek için askerlerini göndermiştir. Batılı düşünce kuruluşları tarafından savaşın nedeni; “Rusya’nın emperyal hırsları”, “Putin’in otokratik rejimi” veya “provoke edilmemiş saldırganlığı” olarak tanımlanmaktadır. Bu çerçevede, Batı ve Ukrayna saldırıya karşı meşru müdafaa eden taraf konumdadır (O’Hanlon vd., 2024). Rus tarafı ise savaşın nedenini, 1997 (NATO’nun doğuya doğru ilk genişleme kararı) veya 2014 (Maidan’daki “Batı destekli darbe”) ile ilişkilendirmektedir (Russian Today, 2016; Aljazeera, 2022). Rus anlatısında savaşın nedenini, “Batı’nın/NATO’nun Rusya’yı çevreleme” ve “meşru güvenlik kaygıları” görmezden gelme politikası olarak sunulmaktadır (Polishchuk, 2024). Bu çerçevede Rusya, hakkını koruyan konumdadır ve Şubat 2022’deki ey-

lem, “kaçınılmaz bir savunma” eylemi olarak değerlendirilmektedir (The Kremlin, 2022b).

Fail ve mağdur imgelemi açısından, nedensellikteki bu ayırım, fail ve mağdur rollerinin tamamen tersine çevrilmesine yol açmaktadır. Batı anlatısında fail olarak Rusya/Putin rejimi, mağdur olarak Ukrayna devleti, halkı ve uluslararası düzen konumlandırılmaktadır (Pifer, 2022). Rus anlatısında ise fail kolektif Batı yayılcılığı ve Batı’nın “kuklası” olan “Kiev Rejimi”dir. Batı/NATO/ABD’nin saldırgan yayılcılığı” şeklinde konumlandırılırken, mağdur olarak Rusya (güvenlik kaygıları görmezden gelinen) ve Donbas’taki “Rusça konuşan nüfus” konumlandırılmaktadır. Bu tersine çevirme, çarpıtma boyutunun örneği olması açısından önemlidir (The Kremlin, 2022a). Rusya, bu tersine çevirme (*role reversal*) ile saldırganlığını meşru müdafaa olarak sunmaktadır.

Meşrulaştırma dili açısından, her iki taraf da eylemlerini uluslararası hukuk üzerinden meşrulaştırmaya çalışsa da kullandıkları dillerin dayanak noktaları farklılık göstermektedir. Batı anlatısında meşrulaştırma dili ezici çoğunlukla yasal (BM Şartı, egemenlik, toprak bütünlüğü) ve normatif (demokrasi, insan hakları, kurallara dayalı düzen) temellere dayanmaktadır (Allison, 2024, s. 271). Chatham House raporuna göre Ukrayna, parlamenter-başkanlık sistemini anayasasına uygun olarak işler hale getirmeli, güç dalları arasında ve içinde denetim ve denge mekanizmalarını yeniden etkinleştirmeli, medya özgürlüğünü ve kamu bilgisine tam erişimi sağlamalı ve yetkiyi ademi merkezileştirmelidir (Chatham House, 2024). Rus anlatısında ise meşrulaştırma dili daha melezdır. Bir yandan hukuki tezlere (BM Şartı Madde 51- meşru müdafaa, Kosova emsaline dayalı self-determinasyon) başvururken (The Kremlin, 2022a), diğer yandan ve daha güçlü bir şekilde tarihsel bir anlatıya dayanmaktadır. Yani buna göre Ukrayna tarihsel olarak Rus toprağıdır.⁴ Rus ve Ukrayna halkları tektir. (Komin,

4 - Literatürde irredentist milliyetçilik türü olarak da kabul edilen bu ifadeye göre bir devletin tarihsel veya etnik gerekçelerle komşu bir devletin topraklarını kendi sınırlarına katma iddiasını taşımaktadır (Hale & Siroky, 2023). Rusya’nın 2014’te Kırım’ı ilhaki ve 2022’deki Ukrayna’yı işgali, etnik Rusları koruma ve “tarihsel Rusya” söylemiyle meşrulaştırdığı irredentist politikalar kapsamında değerlendirilebileceğini göstermektedir (Pentassuglia, 2022).

2024, s. 7). Özellikle “Ukrayna’nın yapay bir devlet olduğu” tezi, uluslararası hukuku dışarıda bırakan bir anlatıdır (Laruelle & Grek, 2022).

5. SONUÇ

Bu araştırma; Rusya-Ukrayna savaşının anlatsal boyutunu, Batılı düşünce kuruluşları ile Kremlin-yanlısı aktörlerin söylemsel stratejilerini karşılaştırmalı olarak ele almıştır. Bulgular, iki tarafın temelden farklı stratejik hedefler doğrultusunda hareket ettiğini ortaya koymaktadır. Rus bilgi operasyonları tutarlı bir şekilde 4D Modeli’ni (Dismiss-Distort-Distract-Dismay) uygulamaktadır. Bu strateji, “epistemik yıkım” şeklinde kavramsallaştırılabilir. Burada temel amaç, Batı’nın ortak gerçeklik zeminini aşındırarak, Batı ittifakının kolektif karar alma süreçlerinin yavaşlatılmasıdır. Böylelikle Batı’nın eylem iradesinin kırılması hedeflenmektedir. Batılı düşünce kuruluşları ise “normatif reaksiyon” stratejisini benimsemektedir. Stratejik iletişim, gündem belirleme ve normatif çerçeveleme aracılığıyla, savaşın “uluslararası hukukun ihlali”, “demokrasi vs. otokrasi” ve “kural-lara dayalı düzenin savunulması” çerçevesine oturtulması amaçlanmaktadır. Bu sayede, transatlantik ittifak içinde kolektif eylem (yaptırımlar, askeri yardım) için gerekli olan siyasi ve toplumsal fikir birliğinin inşa edilmesi amaçlanmaktadır. Her iki tarafın söylemleri de monolitik yani tek tip değildir. Batılı düşünce kuruluşlarının anlatısında, ABD’nin sürdürülebilir desteğine ilişkin şüpheler, Avrupa’nın stratejik özerklik tartışmaları ve savaş sonrası senaryolara ilişkin çeşitli perspektifler mevcuttur. Neden-sellik, faillik ve meşrulaştırma dili konularında iki taraf arasında köklü bir farklılaşma söz konusudur. Batı külliyatı savaşın başlangıcını 2022 (veya 2014) olarak ortaya koyarken, Rus anlatısı 1997 veya 2014’e geri giderek “NATO’nun yayılcılığını” temel neden olarak sunmaktadır. Böylece fail ve mağdur rollerini tamamen tersine çevirmeye çalışmaktadır. Meşrulaştırma dilinde Batı hukuki ve ahlaki temellere dayanırken, Kremlin melez bir dil kullanmakta ve özellikle “tarihsel” argümanlara ve irredentist söylemlere ağırlık vermektedir.

Batılı düşünce kuruluşlarını, Kremlin’in bilgi operasyonlarıyla eşde-

ğer tutmak da hatalı olacaktır. İki tarafın stratejik hedefleri, gündemleri ve faillikleri temelden birbirinden farklıdır. Nitekim, düşünce kuruluşları genel olarak fikir birliği ve kolektif eylem kapasitesi inşa etmeyi amaçlarken, Kremlin ve Kremlin yanlısı aktörler epistemik yıkım ve karar felci yaratmayı amaçlamaktadır. Dahası, Batılı düşünce kuruluşlarının daha çoğulcu bir yapıdayken (farklı ideolojik perspektifler, eleştirel sesler), Kremlin-yanlısı söylem merkezden koordine edilen tek sesli bir yapı olma özelliği taşımaktadır.

Kaynakça

- Abelson, D. E. (2002). Think tanks and US foreign policy: An historical perspective. *US Foreign Policy Agenda*, 7(3), 9-12.
- Abelson, D. E. (2016). Feulner's pendulum: Moving between policy research and political advocacy. D. E. Abelson & S. Brooks (Ed.), *Think tanks, foreign policy and geo-politics içinde* (ss. 20-36). Routledge.
- Abelson, D. E. ve Brooks, S. (2016). Struggling to be heard: The crowded and complex world of foreign-policy-oriented think tanks. D. E. Abelson & S. Brooks (Ed.), *Think tanks, foreign policy and geo-politics içinde* (ss. 1-19). Routledge.
- Akopov, P. (2022). Наступление России и нового мира. <https://uz.sputniknews.ru/20220226/nastuplenie-rossii-i-novogo-mira-22994815.html> (Erişim Tarihi: 15 Kasım 2025).
- Aleksejeva, N. (2023). Narrative warfare: How the Kremlin and Russian news outlets justified a war of aggression against Ukraine. *Atlantic Council*.
- Aljazeera. (2022). Putin accuses US of orchestrating 2014 'coup' in Ukraine. <https://www.aljazeera.com/news/2021/6/22/russias-putin-accuses-us-of-orchestrating-2014-coup-in-ukraine>
- Allison, R. (2024). Russia's case for war against Ukraine: Legal claims, political rhetoric, and instrumentality in a fracturing international order. *Problems of Post-Communism*, 71(3), 271-282.
- Apt, C. (2023). Russia's eliminationist rhetoric against Ukraine: A collection. *Just Security*, 13.
- Ash, T. (2024). Fallacy 7: 'This is costing too much, and the West needs to restore economic ties with Russia'. <https://www.chathamhouse.org/2023/06/how-end-russias-war-ukraine/fallacy-7-costing-too-much-and-west-needs-restore-economic-ties> (Erişim Tarihi: 4 Kasım 2025).
- Benton, T. & Froggatt, A. (2022). The Ukraine war and threats to food and energy security. <https://www.chathamhouse.org/2022/04/ukraine-war-and-threats-food-and-energy-security>
- Berenstain, N., Dotson, K., Paredes, J., Ruiz, E., & Silva, N. K. (2021). Epistemic oppression, resistance, and resurgence. *Contemporary Political Theory*, 21(2), 283-314.
- Bielieskov, M. & Szeligowski, D. (2024). Food-For-Thought Paper for the side-event on the margins of the 2024 OSCE Annual Security Review Conference: "Two Years of Russian all-out Aggression against Ukraine: State of Play and Future Scenarios".
- Busol, K. (2024). Fallacy 8: 'Ukraine's pursuit of justice hinders peace'. <https://www.chathamhouse.org/2023/06/how-end-russias-war-ukraine/fallacy-8-ukraines-pursuit-justice-hinders-peace> (Erişim Tarihi: 4 Kasım 2025).
- Cedos. (2024). Two years of full-scale war in Ukraine: thoughts, feelings, actions. <https://cedos.org.ua/en/researches/two-years-of-full-scale-war-in-ukraine-thoughts-feelings-actions/> (Erişim Tarihi: 14 Kasım 2025).

- Cohen, E. A. & O'Brien, P. (2024). The Russia-Ukraine War: A Study in Analytic Failure. <https://www.csis.org/analysis/russia-ukraine-war-study-analytic-failure> (Erişim Tarihi: 11 Kasım 2025).
- Daniels, J. (2009). Cloaked websites: propaganda, cyber-racism and epistemology in the digital era. *New Media & Society*, 11(5), 659-683.
- Dickinson, P. (2024). Putin is on an historic mission and will not stop until he is finally defeated. <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/putin-is-on-an-historic-mission-and-will-not-stop-until-he-is-finally-defeated/> (Erişim Tarihi: 12 Kasım 2025).
- Durna, T. (2019). Kamu Politikası Aktörü Olarak Düşünce Kuruluşları ve Değişen Roller. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, (25), 199-214.
- Düben, B. A. (2023). 4. Rewriting History and 'Gathering the Russian Lands': Vladimir Putin and Ukrainian Nationhood. In *Ukraine*.
- Egortsev, A. (2022). Козья Морда. Сатанизм и оккультизм стали идеологией украинских нацбагов. <https://ria.ru/20220603/satanizm-1792956737.html> (Erişim Tarihi: 14 Kasım 2025).
- European Council of the European Union. (2025). Think Tank reports on Russia's war of aggression against Ukraine. <https://www.consilium.europa.eu/en/documents-publications/library/library-blog/posts/think-tank-reports-on-russia-s-war-of-aggression-against-ukraine/> (Erişim Tarihi: 13 Kasım 2025).
- Fortuin, E. (2022). "Ukraine commits genocide on Russians": the term "genocide" in Russian propaganda. *Russian Linguistics*, 46(3), 313-347.
- Gilbert, D. (2022). The Kremlin Keeps Trying to Call Volodymyr Zelenskyy a Drug Addict. <https://www.vice.com/en/article/russia-zelenskyy-drug-addict/> (Erişim Tarihi: 13 Kasım 2025).
- Giles, K. (2024). Fallacy 5: 'Russian defeat is more dangerous than Russian victory'. <https://www.chathamhouse.org/2023/06/how-end-russias-war-ukraine/fallacy-5-russian-defeat-more-dangerous-russian-victory> (Erişim Tarihi: 18 Kasım 2025).
- Haass, R. N. (2002). Think tanks and US foreign policy: A policy-maker's perspective. *US Foreign Policy Agenda*, 7(3), 5-8.
- Hale, C., & Siroky, D. (2023). Irredentism and institutions. *British Journal of Political Science*, 53(2), 498-515. <https://doi.org/10.1017/S0007123422000151>.
- Jensen, B., and Hoffman, E. (2024). Victory in Ukraine Starts with Addressing Five Strategic Problems. https://csis-website-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/2024-05/240515_Jensen_Victory_Ukraine.pdf?VersionId=Z.f9IB3u0biHu6rgtv6.G77hzyprEKL (Erişim Tarihi: 13 Kasım 2025).
- Karjalainen, T. (2024). EU SUPPORT FOR UKRAINE THE PARADOX OF INSUFFICIENT ASSISTANCE. https://www.fiaa.fi/wp-content/uploads/2024/03/bp385_eu-support-for-ukraine.pdf (Erişim Tarihi: 19 Kasım 2025).

- Kevorkyan, K. (2024). Справедливая Военная Операция или Возвращение украденного. <https://ukraina.ru/20240501/1054830045.html> (Erişim Tarihi: 18 Kasım 2025).
- Khomyakov, V. (2023). Подросло главное оружие. Русская победа неизбежна. https://tsargrad.tv/articles/podospelo-glavnoe-oruzhie-russkaja-pobeda-neizbezhna_784096 (Erişim Tarihi: 22 Kasım 2025).
- Komin, M. (2024). Late-Stage Putinism: The War in Ukraine and Russia’s Shifting Ideology. <https://ecfr.eu/wp-content/uploads/2024/06/Late-stage-Putinism-The-war-in-Ukraine-and-Russias-shifting-ideology.pdf> (Erişim Tarihi: 13 Kasım 2025).
- Korolkov, S. (2024). Zaporizhzhia NPP, or How Nuclear Blackmail Became Russia’s New Export Item. <https://voxukraine.org/en/zaporizhzhia-npp-or-how-nuclear-blackmail-became-russias-new-export-item> (Erişim Tarihi: 16 Kasım 2025).
- Kulikov, A. (2022). US-funded biolabs in Ukraine worked to develop biological weapons against Slavs. https://english.pravda.ru/news/world/150652-usa_ukraine_biological/ (Erişim Tarihi: 7 Kasım 2025).
- Laruelle, M., & Grek, I. (2022). Decoding Putin’s speeches: The three ideological lines of Russia’s military intervention in Ukraine. *Russia Matters*. <https://www.russiamatters.org/analysis/decoding-putins-speeches-three-ideological-lines-russias-military-intervention-ukraine> (Erişim Tarihi: 10 Kasım 2025).
- Lerch, M. (2022). Russia’s war on Ukraine in international law and human rights bodies: Bringing institutions back in. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/639322/EXPO_BRI\(2022\)639322_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/639322/EXPO_BRI(2022)639322_EN.pdf) (Erişim Tarihi: 13 Kasım 2025).
- Lough, J. (2024). Four scenarios for the end of the war in Ukraine: Assessing the political and economic challenges ahead. <https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/2024-10/2024-10-16-scenarios-end-war-ukraine-lough.pdf> (Erişim Tarihi: 13 Kasım 2025).
- McGann, J. G. (2003). Think tanks and the transnationalization of foreign policy. *Connections*, 2(1), 85-90.
- Medvedev, D. [@MedvedevRussiaE]. (2023a, Ağustos 29). Ukrainian criminals have announced that any strikes of theirs against whatever Russian target, “for example, in Crimea” were approved by NATO. [Tweet]. X. <https://x.com/MedvedevRussiaE/status/1696537158465851619?s=20>
- Medvedev, D. [@MedvedevRussiaE]. (2023b, Temmuz 30). By repelling the collective enemy’s counteroffensive, our Armed Forces are defending Russian citizens and our land. It is quite clear to all decent people. [Tweet]. X. <https://x.com/MedvedevRussiaE/status/1685573843094544384?s=20>
- Medvedev, D. [@MedvedevRussiaE]. (2023c, Ocak 19). Backward political good-timers in Davos

- reiterated: “To achieve peace, Russia must lose”. [Tweet]. X. <https://x.com/MedvedevRussiaE/status/1615974846206197760?s=20>
- Medvedev, D. [@MedvedevRussiaE]. (2023d, Nisan 8). Why Will Ukraine Disappear? Because Nobody Needs It 1. Europe doesn’t need Ukraine. [Tweet]. X. <https://x.com/MedvedevRussiaE/status/1644669039095037953?s=20>
- Medvetz, T. (2012). Think tanks in America. Chicago: University of Chicago Press.
- Meister, S. (2024). Russia’s War in Ukraine—The Domestic, Neighborhood and Foreign Policy Nexus. <https://css.ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/gess/cis/center-for-securities-studies/pdfs/RAD283.pdf> (Erişim Tarihi: 20 Kasım 2025).
- Menkiszak, M. (2024). Winning the war with Russia (is still possible): The West’s counter-strategy towards Moscow. Centre for Eastern Studies. https://www.osw.waw.pl/sites/default/files/OSW-Report_Winning%20the%20war%20with%20Russia%20is%20still%20possible_net.pdf (Erişim Tarihi: 10 Kasım 2025).
- Miller, D., & Robinson, P. (2019). Propaganda, politics and deception. In *The Palgrave handbook of deceptive communication* (ss. 969-988). Cham: Springer International Publishing.
- Neville, A. (2022). Russia’s war on Ukraine: Investigating and prosecuting international crimes. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/733525/EPRS_BRI\(2022\)733525_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/733525/EPRS_BRI(2022)733525_EN.pdf) (Erişim Tarihi: 14 Kasım 2025).
- Nikiforova, V. (2024). Никаких переговоров. Украины просто не должно быть. <https://www.discred.ru/2024/08/14/nikakih-peregovorov-ukrainy-prosto-ne-dolzno-byt/> (Erişim Tarihi: 24 Kasım 2025).
- Nimmo, B. (2015). Anatomy of an info-war: How Russia’s propaganda machine works, and how to counter it. <https://www.stopfake.org/en/anatomy-of-an-info-war-how-russia-s-propaganda-machine-works-and-how-to-counter-it/> (Erişim Tarihi: 10 Kasım 2025).
- Nixey, J. (2023). How to end Russia’s war on Ukraine: Introduction. <https://www.chathamhouse.org/2023/06/how-end-russias-war-ukraine> (Erişim Tarihi: 13 Kasım 2025).
- Nixey, J. (2024). Conclusion: Assuring the future of Europe. <https://www.chathamhouse.org/2023/06/how-end-russias-war-ukraine/conclusion-assuring-future-europe> (Erişim Tarihi: 18 Kasım 2025).
- O’Hanlon, M. E., Rocha, A., Roehse, S. ve Yadwad, M. (2024). What next on the war in Ukraine? Brookings Institution. <https://www.brookings.edu/articles/what-next-on-the-war-in-ukraine/> (Erişim Tarihi: 14 Kasım 2025).
- Olsen, K. B. (2022). The sanctioning of warfare: Early lessons from the EU’s geoeconomic response to Russia’s invasion of Ukraine. Danish Institute for International Studies (DIIS), DIIS Report Vol. 2022 No. 09. https://pure.diis.dk/ws/files/13001186/The_sanctioning_of_warfare_DIIS_Report_2022_09.pdf (Erişim Tarihi: 19 Kasım 2025).
- Parachini, J. (2022). Debunking Russian Lies About Biolabs at Upcoming U.N. Meetings. <https://www.rand.org/pubs/commentary/2022/09/debunking-russian-lies-about-biolabs-at-upco->

- [ming-un.html](#) (Erişim Tarihi: 14 Kasım 2025).
- Pentassuglia, G. (2022). Ukraine: What's behind Putin's ethnic irredentism? Reset DOC. <https://www.resetdoc.org/story/ukraine-whats-behind-putins-ethnic-irredentism/> (Erişim Tarihi: 18 Kasım 2025).
- Pifer, s. (2022). The Russia-Ukraine war at three months. <https://www.brookings.edu/articles/the-russia-ukraine-war-at-three-months/> (Erişim Tarihi: 10 Kasım 2025).
- PISM. (2022). The EU's Prospects for Decoupling from Russian Gas. <https://pism.pl/publications/the-eus-prospects-for-decoupling-from-russian-gas> (Erişim Tarihi: 20 Kasım 2025).
- Polishchuk, A. (2024). Western Intel Groomed Ukrainian Extremists for Maidan Coup Since 2012, Ex-SBU Insider Reveals. <https://sputnikglobe.com/20241118/western-intel-trained-ukrainian-nationalists-for-maidan-coup-since-2012---ex-sbu-worker-1120916260.html> (Erişim Tarihi: 20 Kasım 2025).
- Prysiashniuk, M. (2025). Strategic narratives and information warfare: Russian FIMI campaigns against Ukraine's Armed Forces in the context of war and societal impact. *Culture. Society. Economy. Politics*, 5(1), 88–108.
- Rich, M. D. (2002). RAND: How think tanks interact with the military. M. T. Scanlin (Ed.), *The role of think tanks in U.S. foreign policy* içinde. U.S. Foreign Policy Agenda, 4(3), 22-25.
- Robinson, P. (2018). Does the propaganda model actually theorise propaganda? In *Propaganda Model Today: Filtering Perception and Awareness: Filtering Perception and Awareness* (ss. 53-67). Londra: University of Westminster Press.
- Russian Today. (2016). Ukrainian Maidan coup leaders must testify before court – ousted President Yanukovich. <https://www.rt.com/news/368486-yanukovich-ukraine-maidan-trial/amp/> (Erişim Tarihi: 10 Kasım 2025).
- Sessa, M. G. (2022). Ukraine conflict disinformation: worldwide narratives and trend. <https://www.disinfo.eu/publications/ukraine-conflict-disinformation-worldwide-narratives-and-trends/> (Erişim Tarihi: 20 Kasım 2025).
- Sherr, J. (2023). Fallacy 1: 'Settle now: all wars end at the negotiating table'. <https://www.chatham-house.org/2023/06/how-end-russias-war-ukraine/fallacy-1-settle-now-all-wars-end-negotiating-table> (Erişim Tarihi: 20 Kasım 2025).
- Skachko, V (2024). Капут мозга. На неонацистской почве в Украине полностью запрещают Россию. <https://ukraina.ru/20240718/1056337540.html> (Erişim Tarihi: 20 Kasım 2025).
- Skidmore, D., Wessel, D.& Elijah Asdourian. (2022). Financing and governing the recovery, reconstruction, and modernization of Ukraine. <https://www.brookings.edu/articles/financing-and-governing-the-recovery-reconstruction-and-modernization-of-ukraine/>
- Stewart, S. (2024). Ukraine during the Russian War of Aggression. https://www.swp-berlin.org/publications/products/research_papers/2024RP13_RussianWar_of_Aggression.pdf (Erişim Tarihi: 21 Kasım 2025).
- Stone, D. (2013). *Knowledge Actors and Transnational Governance: The Private-Public Policy*

Nexus in The Global Agora. London: Palgrave Macmillan.

- Szeligowski, D. (2025). Pism Report Defining Ukraine's Victory. THE POLISH INSTITUTE OF INTERNATIONAL AFFAIRS. <https://www.pism.pl/webroot/upload/files/Raport/PISM%20Report%20-%20Defining%20Ukraine%E2%80%99s%20Victory.pdf> (Erişim Tarihi: 21 Kasım 2025).
- The Kremlin. (2022a). Address by the President of the Russian Federation. <http://en.kremlin.ru/events/president/news/67843> (Erişim Tarihi: 1 Kasım 2025).
- The Kremlin. (2022b). Address by the President of the Russian Federation. <http://en.kremlin.ru/events/president/news/67828> (Erişim Tarihi: 3 Kasım 2025).
- The Kremlin. (2024c). Answers to questions from Russian journalists. <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/74357> (Erişim Tarihi: 10 Kasım 2025).
- The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation. (2024a). Briefing by Foreign Ministry Spokeswoman Maria Zakharova, Moscow, June 19, 2024. https://mid.ru/ru/press_service/spokesman/briefings/1958114/?lang=en#Q12 (Erişim Tarihi: 11 Kasım 2025).
- The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation. (2024b). Statement by deputy director of department for non-proliferation and arms control, mfa of russia, Mr. Anton mazur at the 1084th plenary meeting of the osce forum for security co-operation, 17 July 2024. https://mid.ru/en/foreign_policy/news/1962589/
- The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation. (2024c). Briefing by Foreign Ministry Spokeswoman Maria Zakharova, Moscow, June 19, 2024. https://mid.ru/ru/press_service/spokesman/briefings/1958114/?lang=en#Q12
- Tsukanov, I. (2022). Moscow: US-funded Biolabs in Ukraine Engaged in Development of Components for Biological Weapons. <https://sputnikglobe.com/20220309/moscow-us-funded-biolabs-in-ukraine-engaged-in-development-of-biological-weapons-1093711916.html> (Erişim Tarihi: 20 Kasım 2025).
- Valtonen, E. (2024). Europe's defence against Russia. <https://server.www.robert-schuman.eu/storage/en/doc/questions-d-europe/qe-760-en.pdf> (Erişim Tarihi: 11 Kasım 2025).
- Vorotyntseva, M. (2024). Russia's War in Ukraine: Russia's Attempts to Undermine Mobilisation. <https://icds.ee/en/russias-attempts-to-undermine-mobilisation/> (Erişim Tarihi: 8 Kasım 2025).
- Webrová, N. (2022). The 'Bucha Massacre' Narrated Through the Eyes of Pro-Russian Media. <https://visegradinsight.eu/russian-bucha-massacre-sputnik-czech-republic/> (Erişim Tarihi: 20 Kasım 2025).
- Williams, E. M., & Carley, K. M. (2023). Search engine manipulation to spread pro-Kremlin propaganda. Harvard Kennedy School Misinformation Review.
- Yerköy, S. (2024). Putin'in Rusya-Ukrayna tarihsel birliği üzerine makalesi: Velikorus şovenizminin manifestosu. Mülkiye Dergisi, 48(4), 1062–1098.
- Youngs, R. (2022). Autocracy Versus Democracy After the Ukraine Invasion: Mapping a Middle

Way. <https://carnegieendowment.org/research/2022/07/autocracy-versus-democracy-after-the-ukraine-invasion-mapping-a-middle-way?lang=en¢er=europe> (Erişim Tarihi: 21 Kasım 2025).

Zhang, D. (2021). The media and think tanks in China: The construction and propagation of a think tank. *Media Asia*, 48(2), 123-138.